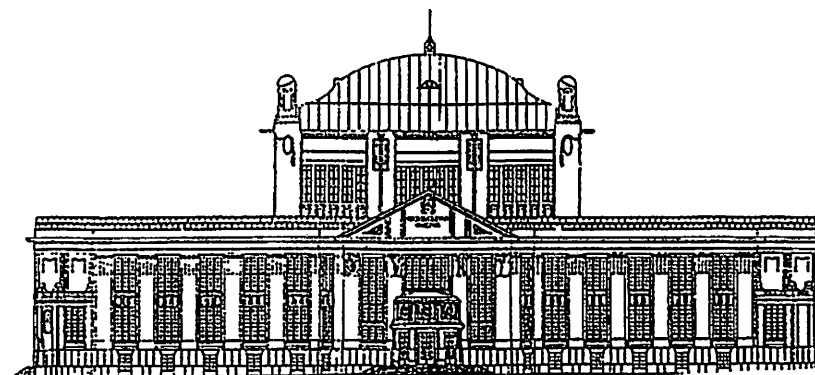

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV

**IZVJEŠTAJ O RADU
U 2022. GODINI**

Zagreb, ožujak 2023.

Sadržaj

Uvod.....	3
O nama.....	6
Naša misija, vizija i ciljevi	8
Ostvareno u 2022. godini	9
1. Dostupnost gradiva	9
Obrada i opis gradiva	9
Dostupnost i korištenje putem on-line kataloga i portala.....	14
Dostupnost i uvjeti za korištenje gradiva u Arhivu	14
2. Uključenost korisnika i javnosti	15
Programi namijenjeni široj javnosti	15
Znanstveno-istraživačka djelatnost.....	21
Izdavačka djelatnost.....	21
Suradnja s obrazovnim ustanovama	25
Komunikacija s javnošću	25
3. Podrška stvarateljima gradiva u upravljanju dokumentacijom	26
Evidencije o stvarateljima/imateljima i o gradivu izvan arhiva	26
Nadzor nad stvarateljima i imateljima arhivskog gradiva	26
Stručna podrška u zaštiti gradiva izvan arhiva.....	27
Stručno usavršavanje djelatnika na poslovima upravljanja dokumentarnim i arhivskim gradivom izvan arhiva	27
Preuzimanje gradiva u Arhiv.....	27
4. Poboljšanje uvjeta za dugoročno očuvanje i iskoristivost gradiva	29
Uređenje novih spremišta.....	29
Postojeća arhivska spremišta	29
Upravljanje gradivom u spremištima.....	29
Mjere aktivne zaštite ugroženog ili oštećenog gradiva: tehničko opremanje, konzerviranje i restauriranje, mikrofilmiranje, digitalizacija	29
5. Sposobnosti i kompetencije	33
Matični poslovi arhivske službe	33
Povećanje stručnih i organizacijskih sposobnosti Arhiva i osiguranje dostupnosti resursa iz više izvora	33
Administrativna i tehnička podrška radnih procesa i sustava Arhiva.....	34

Uvod

U okviru zakonom propisanih zadaća i Nacionalnoga plana razvoja arhivske djelatnosti, plan rada HDA za 2022. godinu bio je kontinuirano usmjeren na ostvarenje dva velika cilja:

1. **Osigurati pretpostavke za uspješno obavljanje arhivske djelatnosti**
2. **Osigurati dostupnost i brz pristup arhivskoj baštini**

U 2022. prvome smo se cilju nastojali približiti kroz niz aktivnosti koje su posebice bile usmjerene na neprestano povećavanje prostornih kapaciteta za pohranu gradiva. Uređenje dodatnih spremišnih prostora u Kerestincu značajno je doprinijelo zaštiti i očuvanju pisane baštine stvaratelja i posjednika gradiva čiji su objekti stradali u potresima, budući je ondje u propisanim i kontroliranim uvjetima pohranjeno gradivo šestoro naših stvaratelja (Državno izborno povjerenstvo, Hrvatski glazbeni zavod, Hrvatski športski muzej, Hrvatski institut za povijest, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), na čijim je zgradama započela konstrukcijska obnova. Izgradnjom i uređenjem dodatnih kapaciteta na istoj lokaciji, u čemu imamo podršku nadležnoga Ministarstva kulture i medija, moći ćemo izaći u susret i drugim potencijalnim stvarateljima/posjednicima gradiva koji imaju poteškoća s rješavanjem problema smještaja arhivskoga gradiva.

U protekloj smo godini brinuli i o razvoju novih kompetencija i stručnom usavršavanju svojih djelatnika te nastavili unaprjeđivati radne i organizacijske procese. Također smo pratili, implementirali te dijelom prevodili razne međunarodne norme i standarde.

Među temeljnim zadaćama javnih arhiva je i podrška stvarateljima u upravljanju zapisima koji nastaju njihovim radom. Posebno smo zadovoljni kontinuitetom održavanja i brojem polaznika redovnih i specijaliziranih tečajeva o uredskom poslovanju i upravljanju dokumentacijom, te podrškom stvarateljima koja se ostvaruje kroz nekoliko vidova aktivnosti: redovne stručne nadzore, odobravanje internih akata za upravljanje dokumentacijom, odobravanje izlučivanja dokumentarnoga gradiva kojemu su istekli rokovi čuvanja, davanja stručnih mišljenja te drugih oblika pojedinačne ili skupne podrške.

Permanentno nastojimo povećati aktivnosti koje dovode do povećanja dostupnosti gradiva, prvenstveno digitalizacijom te posljedično tome sudjelovanjem u raznim digitalnim repozitorijima, ali i unaprjeđenjem korisničkih procedura za korištenje analognoga gradiva *in situ*. Dostupnosti gradiva, odnosno, njegovoj dugoročnoj očuvanosti i višestrukoj iskoristivosti jednako pridonose već spomenute aktivnosti podrške stvarateljima i posjednicima gradiva u upravljanju dokumentacijom, kao i mnoštvo programa namijenjenih širokoj publici raznih profila.

U 2022. godini nastavljen je pozitivan trend u obradi i opisu nedostatno sređenoga arhivskog gradiva. Kroz program zaštitnoga i sigurnosnog snimanja te kroz više pojedinačnih posebnih programa, digitalizirane su značajne količine gradiva. Podatci o gradivu sustavno su objavljivani u vlastitom online katalogu i na drugim relevantnim portalima.

Arhivsko gradivo i druge usluge arhiva koristile su brojne kategorije korisnika različitih interesa i potreba te je u 2022. godini nastavljen trend rasta ponude informacija kroz raznovrsne programe. Nakon dvogodišnjih ograničenja izazvanih protupandemijskim mjerama, događanja su opet u punoj mjeri organizirana u fizičkome obliku i u opsegu od prije 2020.-e, a uz unaprjeđivanje programa osmišljenih tijekom pandemije - kreiranih na podlozi suvremenih tehnoloških mogućnosti (vlastiti youtube-kanal, virtualne izložbe, prenošenje događanja u realnome vremenu-streaming, online skupovi i tečajevi) - postignuta je dodatna dobrobit za društvenu zajednicu.

Nastavljena je suradnja s obrazovnim i znanstvenim institucijama, a ostvareno je i sudjelovanje naših stručnjaka u više domaćih i međunarodnih projekata. Internetske stranice svakodnevno se popunjavaju novim i naprednijim sadržajima. Komunikacija s javnošću sve se obimnije i sadržajnije ostvaruje putem službenih mrežnih stranica ali napose putem društvenih mreža (facebook i instagram) koje omogućavaju neposrednu komunikaciju u realnome vremenu.

Zadovoljni smo i ostvarenom suradnjom s medijima te interesom koji su u 2022. pokazali za izvještavanje o našim programima i redovnoj djelatnosti. O našim izdanjima izvještavali su i feljtonistički prikazivali tiskani mediji (Večernji list, Jutarnji list, Globus, Vijenac), elektronički mediji (t-portal, historiografija.hr), radio-televizijska produkcija: HRT (Vijesti iz kulture, središnji i drugi Dnevници, emisija *Art a la carte*, znanstvena emisija *Prometej*, mozaična emisija *Dobro jutro Hrvatska*), N1 televizija, RTL, Nova TV, potom radijski programi: HRT 3 (*Filmomanija*), Radio-Sljeme (*Pozivnica*, *Nepregledno blago*) i dr.

Ekipa Hrvatske radiotelevizije s djelatnicima i suradnicima HDA pred otvorenje izložbe o Vesni Parun „Bajka zvjezdana“ te promocije njenih autobiografskih zapisa „Kad ptica prestane voljeti“

Konferencija za medije povodom Međunarodnoga dana/tjedna arhiva, 6. lipnja 2022.

O nama

Hrvatski državni arhiv javna je ustanova u kulturi čiji je osnivač Republika Hrvatska. Nadležan je za arhivsko gradivo središnjih državnih tijela, drugih javnih institucija, te privatnih pravnih osoba, obitelji i pojedinaca od značaja za državu u cjelini. Kao središnji i matični državni arhiv pružamo potporu drugim arhivima i organizacijama koje čuvaju arhivsko gradivo, te vodimo središnje nacionalne arhivske evidencije. Djelokrug i poslovi HDA uređeni su Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima i pripadajućim provedbenim propisima.

Osnovna je zadaća HDA identificirati arhivsko gradivo koje ima trajno značenje za Republiku Hrvatsku, njeno društvo te za nacionalni korpus izvan zemlje, sačuvati ga i učiniti lako dostupnim svim korisnicima pod jednakim uvjetima. Na taj način brinemo o zaštiti arhivskoga gradiva kao dijela nacionalne kulturne baštine, doprinosimo kulturnom životu i informiranosti građana, te ostvarivanju njihovih prava i interesa, kao i ostvarivanju prava i interesa Republike Hrvatske

HDA skrbi o najvećoj i najznačajnijoj cjelini arhivskoga gradiva u zemlji. U 1928 arhivskih fondova i zbirki nastalih djelovanjem središnjih državnih tijela, državnih upravnih organizacija, pravosudnih tijela, prosvjetnih, kulturnih, zdravstvenih i vojnih ustanova, kao i djelatnošću istaknutih pojedinaca i obitelji te hrvatskoga iseljeništva, čuva se oko 31 000 d/m gradiva. Specifične cjeline čine zbirke fotografija Fototeke HDA s više od 1 800 000 fotografija različitih tehnika, te Mikroteka s više od 10 000 000 snimaka dokumenata iz različitih ustanova iz Hrvatske i svijeta. Čuvamo također nacionalnu filmsku baštinu, zbirku stranoga filma, kao i popratno filmsko i drugo audiovizualno i fono gradivo. Knjižnica HDA sadrži više od 165 100 svezaka knjiga i časopisa, te predstavlja jednu od najvrjednijih specijalnih knjižnica u Hrvatskoj.

U našoj je nadležnosti oko 650 kategoriziranih stvaratelja i posjednika arhivskoga gradiva, kojima pružamo potporu u upravljanju dokumentacijom nastalom njihovim radom, te nadziremo rukovanje i pohranu arhivskoga gradiva kako bi ono bilo dugoročno očuvano. Postojeće fondove i zbirke u HDA nastojimo sustavno obogaćivati novim akvizicijama. Prema stručnim procjenama, na terenu se nalazi još oko 25 000 d/m konvencionalnoga arhivskog gradiva koje u relativno kratko vrijeme treba i u analognom i digitalnom obliku preuzeti u Arhiv, a napose je zahtjevan zadatak preuzimanja izvorno nastalog digitalnoga gradiva.

Djelatnost Arhiva odvija se u devet ustrojenih odjela:

- Odjel za zaštitu i obradu arhivskog gradiva,
- Odjel za informacije i komunikaciju,
- Središnji fotolaboratorij,
- Središnji laboratorij za konzervaciju i restauraciju,
- Hrvatska kinoteka,
- Odjel za digitalno gradivo i informacijske tehnologije,
- Odjel općih i računovodstvenih poslova,
- Odjel Depozit Zagrebačke nadbiskupije,
- Zavod „Ivan Kukuljević Sakcinski“,

na nekoliko lokacija u Zagrebu i okolici.

Sjedište HDA nalazi se u Zagrebu, na Marulićevu trgu 21. Tu je prostor Velike čitaonice za istraživače, prostori za programe namijenjene javnosti, uredski prostori najvećega broja odjela (Odjel za zaštitu i obradu arhivskog gradiva, Odjel za informacije i komunikaciju, Središnji fotolaboratorij, Središnji laboratorij za konzervaciju i restauraciju, Odjel za digitalno gradivo i informacijske tehnologije, Odjel općih i računovodstvenih poslova, Metropolitanska

knjižnica Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije), te dio spremišnih prostora za arhivsko gradivo. Odjel Hrvatske kinoteke smješten je u objektu u Savskoj cesti 131, a Odjel Depozit Zagrebačke nadbiskupije na Kaptolu 27. Izvan Zagreba koriste se još objekti u Kerestincu (radni i spremišni prostori) te dvorac Januševac u Brdovcu (spremišni prostori). Ukupan prostor kojim Arhiv raspolaže na svim lokacijama je 22.892 m².

Sredstva za rad Arhiva osiguravaju se iz državnoga proračuna, međunarodnih projekata EU u kojima Arhiv sudjeluje, te vlastitih sredstava koja se namjenski troše na unaprjeđenje djelatnosti, što uključuje održavanje objekata i opreme, informatizaciju djelatnosti, nabavu računalne i druge opreme potrebne za rad Arhiva, stručno usavršavanje djelatnika na svim područjima rada Arhiva, realizaciju programa namijenjenih javnosti, međunarodnu suradnju i druge aktivnosti iz djelokruga Arhiva.

Potpisivanje protokola o međuarhivskoj suradnji Hrvatskoga državnog arhiva i Opće uprave državnih arhiva Turske, tijekom posjeta turskoga predsjednika Recep Tayyipa Erdoğan s državnom delegacijom, 8. rujna 2022.

Naš smjer razvoja i ciljevi

Naš je smjer razvoja neposredno vezan uz Nacionalni plan razvoja arhivske djelatnosti 2020. – 2025., koji definira osnovne ciljeve, njihove prioritete te pojedinačne mjere ostvarenja definiranih prioriteta.

U tom smo smislu općenito posvećeni aktivnostima koje doprinose realizaciji sljedećih ciljeva:

1. **Osigurati pretpostavke za uspješno obavljanje arhivske djelatnosti**
2. **Osigurati dostupnost i brz pristup arhivskoj baštini**

Osim prostora za pohranu gradiva koje kapacitete neprestano povećavamo sukladno financijskim i organizacijskim mogućnostima, permanentno osiguravamo potrebnu opremu za pohranu i dugoročno očuvanje arhivskoga gradiva u analognom obliku, kao i primjerenu informacijsko-komunikacijsku tehnologiju te znanja potrebna za dugoročno očuvanje gradiva koje je izvorno nastalo u digitalnome obliku. S tim u svezi svoje djelatnike potičemo na stalno stručno usavršavanje i sudjelovanje u međunarodnim strukovnim udrugama te njihovo uključivanje u razne projekte na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Naše su aktivnosti također usmjerene na osiguranje dostupnosti arhivskog gradiva počevši od njegovog nastanka, kao i na razvoj mogućnosti njegovoga korištenja u različite svrhe i u raznim kontekstima. Pretvorba arhivskoga gradiva iz analognoga u digitalni oblik jednako je tako snažan doprinos povećanju njegove vidljivosti, omogućavanju ponovnoga korištenja te stvaranju novih usluga, a arhivski informacijski sustav u izradi, osigurat će mrežni pristup gradivu i podacima o njemu. Upravljanje dokumentacijom od trenutka njenoga nastanka i obrade dok se još nalazi izvan arhivskih ustanova, također zahtjeva osiguravanje djelotvorne stručne podrške tijelima javne vlasti te drugim stvarateljima i posjednicima, kako bi se osigurala nužna razina intelektualne kontrole i sređenosti gradiva.

Ukratko, vrijednost naše pisane baštine želimo što potpunije predstaviti, trajno nadopunjavati te je očuvati za buduće naraštaje.

Ostvareno u 2022. godini

1. Dostupnost gradiva

Aktivnosti koje se odnose na povećanje dostupnosti i korištenja gradiva bile su usmjerene na obradu gradiva koje još nije obrađeno ili je nedostavno opisano, izradu novih obavijesnih pomagala, a naglasak je napose bio na povećanju dostupnosti i korištenja digitaliziranoga gradiva putem online kataloga i relevantnih portala. Ostvarili smo sljedeće:

Obrada i opis gradiva

Različitim je fazama arhivističke obrade (analiza povijesti stvaratelja i fonda/zbirke, identifikacija gradiva i izrada plana sređivanja, razvrstavanje u arhivske jedinice prema planu sređivanja, vrednovanje (izrada prijedloga gradiva za izlučivanje), tehničko sređivanje, opremanje ili kartoniranje gradiva, izrada, revizija i verifikacija obavijesnih pomagala, priprema za digitalizaciju, prijepisi postojećih pomagala i dr.) bilo obuhvaćeno 145 fondova / zbirki. Obrađeno je 4.418 tehničkih jedinica (oko 445 m gradiva), 41.392 dosjea/predmeta ili drugih arhivskih jedinica te više od 13.000 digitalnih preslika odnosno njihovih metapodataka. Verificirano je 45 obavijesnih pomagala (6 sumarnih inventara, 3 analitička inventara, 36 arhivskih popisa). Napravljeno je i 28 popisa gradiva u excel formatu kao preduvjet za digitalizaciju gradiva u okviru projekta e-Kultura, tj. Digitalizacija kulturne baštine.

Obradom su u 2022. bili obuhvaćeni sljedeći fondovi i zbirke:

1. HR-HDA-25. Ugarska dvorska komora. Hrvatske plemićke obitelji i vlastelinstva
2. HR-HDA-439. Lička graničarska pukovnija
3. HR-HDA-445. Brodska graničarska pukovnija
4. HR-HDA-447. Petrovaradinska graničarska pukovnija
5. HR-HDA-487. Ministarstvo oružanih snaga Nezavisne Države Hrvatske
6. HR-HDA-495. Dinarska četnička oblast
7. HR-HDA-646. Pavlinski samostan Dobra Kuća
8. HR-HDA-647. Pavlinski samostan Garić
9. HR-HDA-689. Vlastelinstvo Ozalj
10. HR-HDA-714. Obitelj Fodroci
11. HR-HDA-738. Obitelj Kukuljević
12. HR-HDA-879. Zbirka glagoljskih isprava
13. HR-HDA-883. Zbirka matičnih knjiga
14. HR-HDA-955. Carsko kraljevsko ministarstvo poljoprivrede. Dalmatinski spisi
15. HR-HDA-1214. Zbirka vojska i oružništvo
16. HR-HDA-1695. Vojno zapovjedništvo u Dalmaciji. Prvi krivošijski/bokeljski ustanak
17. HR-HDA-1699. Vojnograđevinski odjeli 15. i 16. zbora
18. HR-HDA-1890. Vojno zapovjedništvo za Dalmaciju. Ustanci u Bosni i Hercegovini i njezina okupacija
19. HR-HDA-1894. Vrhovni štab Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije
20. HR-HDA-1895. Glavni štab Hrvatske
21. HR-HDA-1896. Štab mornarice Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije
22. HR-HDA-1897. 4. udarni hrvatski korpus
23. HR-HDA-1898. 6. udarni slavonski korpus
24. HR-HDA-1899. 8. udarni dalmatinski korpus
25. HR-HDA-2021. Vojnopomorska oblast JNA

26. HR-HDA-78. Zemaljska vlada. Predsjedništvo
27. HR-HDA-79. Zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove
28. HR-HDA-82. Komascijsko povjerenstvo prvoga stupnja i komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo prvoga stupnja u Bjelovaru
29. HR-HDA-97. Zemaljsko komascijsko povjerenstvo i zemaljsko komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo
30. HR-HDA-100. Ličko-krbavska županija
31. HR-HDA-101. Modruško-riječka županija
32. HR-HDA-105. Županijsko komascijsko povjerenstvo i županijsko komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Bjelovaru
33. HR-HDA-106. Županijsko komascijsko povjerenstvo i županijsko komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Osijeku
34. HR-HDA-107. Županijsko komascijsko i županijsko komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Požegi
35. HR-HDA-108. Županijsko komascijsko i županijsko komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Varaždinu
36. HR-HDA-109. Županijsko komascijsko i županijsko komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Zagrebu
37. HR-HDA-122. Plemenita općina Turopolje
38. HR-HDA-130. Građevinska direkcija Ministarstva građevina Kraljevine SHS
39. HR-HDA-133. Odjeljenje Ministarstva pravde Kraljevine SHS u Zagrebu
40. HR-HDA-134. Zdravstveni odsjek za Hrvatsku, Slavoniju i Međimurje
41. HR-HDA-139. Osječka oblast
42. HR-HDA-140. Srijemska oblast
43. HR-HDA-142. Savska banovina. Ban i pomoćnik bana
44. HR-HDA-143. Savska banovina. Opće odjeljenje
45. HR-HDA-144. Savska banovina. Upravno odjeljenje
46. HR-HDA-155. Banovina Hrvatska. Kabinet bana
47. HR-HDA-179. Okružni inspektorat Ogulin
48. HR-HDA-180. Okružni inspektorat Osijek
49. HR-HDA-181. Okružni inspektorat Varaždin
50. HR-HDA-183. Komascijski povjerenik u Gospiću
51. HR-HDA-184. Komascijsko i razgodbeno povjerenstvo i komascijsko i razgodbeno povjerenstvo prvog stupnja u Osijeku
52. HR-HDA-185. Komascijsko povjerenstvo prvog stupnja i komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo prvog stupnja u Vukovaru
53. HR-HDA-186. Oblasno komascijsko povjerenstvo i oblasno komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Zagrebu
54. HR-HDA-187. Komascijsko povjerenstvo prvog stupnja i komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo prvog stupnja u Zagrebu
55. HR-HDA-188. Komascijsko povjerenstvo drugog stupnja i komascijsko i razgodbeno povjerenstvo drugog stupnja u Zagrebu
56. HR-HDA-214. Poglavno županstvo NDH
57. HR-HDA-219. Ministarstvo prometa i javnih radova NDH
58. HR-HDA-226. Ministarstvo zdravstva i udružbe NDH. Glavno ravnateljstvo za zdravstvo
59. HR-HDA-249. Ustaša HOP
60. HR-HDA-258. Rudarsko glavarstvo u Zagrebu
61. HR-HDA-259. Redarstvena oblast za grad Zagreb
62. HR-HDA-271. Komascijsko povjerenstvo i komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Bjelovaru
63. HR-HDA-272. Komascijsko povjerenstvo i komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Osijeku

64. HR-HDA-273. Komascijsko povjerenstvo i komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Hrvatskoj Mitrovici
65. HR-HDA-274. Komascijsko povjerenstvo i komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Vukovaru
66. HR-HDA-275. Komascijsko povjerenstvo i komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Zagrebu
67. HR-HDA-276. Tehnički nadzornik komascijskih radova u Zagrebu
68. HR-HDA-277. Zavod za osiguranje u Zagrebu
69. HR-HDA-373. Komascijski referent kotarskih komascijskih komisija u Osijeku
70. HR-HDA-374. Komascijski referent kotarskih komascijskih komisija u Zagrebu
71. HR-HDA-394. Stol sedmorice
72. HR-HDA-405. Sudbeni stol Zemun
73. HR-HDA-408. Kotarski sud Sremska Mitrovica
74. HR-HDA-411. Upravni sud u Zagrebu
75. HR-HDA-412. Državno odvjetništvo Sremska Mitrovica
76. HR-HDA-414. Državno odvjetništvo Zemun
77. HR-HDA-528. Hrvatska banka d.d.
78. HR-HDA-529. Hrvatska državna banka
79. HR-HDA-535. Hrvatska udružena banka Zagreb
80. HR-HDA-543. Trgovačka industrijalna banka
81. HR-HDA-602. Savez hrvatskih zadruga državnih službenika
82. HR-HDA-609. Pionir d.d. za tehnička poduzeća Zagreb
83. HR-HDA-611. Povlašteno hrvatsko industrijsko trgovačko dioničko društvo (POHIT)
84. HR-HDA-890. Personalni spisi državnih službenika Zemaljske vlade, Pokrajinske uprave, oblasnih uprava, Savske banovine, Banovine Hrvatske i ministarstava NDH
85. HR-HDA-1071. Iseljenički komesarijat
86. HR-HDA-1072. Oblasno komascijsko povjerenstvo i oblasno komascijsko kao razgodbeno povjerenstvu u Bjelovaru
87. HR-HDA-1076. Ured za podržavljeni imetak. Ministarstvo državne riznice, Odjel za novčarstvo, državnu imovinu i dugove (PONOVA)
88. HR-HDA-1535. Savez hrvatskih obrtnika
89. HR-HDA-1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i Narodnooslobodilačkog pokreta
90. HR-HDA-1550. Zbirka dokumenata talijanskih okupacijskih vlasti
91. HR-HDA-1557. Zemaljsko komascijsko povjerenstvo i zemaljsko komascijsko kao razgodbeno povjerenstvo u Zagrebu
92. HR-HDA-279. Predsjedništvo Vlade NRH
93. HR-HDA-280. Izvršno vijeće Sabora SRH. Kadrovska komisija
94. HR-HDA-283. Ministarstvo financija NRH
95. HR-HDA-292. Ministarstvo rada NRH
96. HR-HDA-296. Ministarstvo socijalnog staranja NRH
97. HR-HDA-306. Zemaljska komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača
98. HR-HDA-316. Republičko vijeće za prekršaje SRH
99. HR-HDA-1096. Privredni savjet Vlade NRH
100. HR-HDA-1164. Komisija Predsjedništva Vlade za utvrđivanje prava na advokaturu
101. HR-HDA-1167. Odjel za agrarnu reformu i kolonizaciju Ministarstva poljoprivrede NRH
102. HR-HDA-1410. Komisija za kulturne veze s inozemstvom
103. HR-HDA-1561. Služba državne sigurnosti RSUP SRH
104. HR-HDA-1586. Republički sekretarijat za privredu
105. HR-HDA-1610. Zavod za migracije i iseljništvo
106. HR-HDA-1614. Matica iseljenika Hrvatske

107. HR-HDA-1616. Predsjedništvo SRH
108. HR-HDA-1651. Državni sekretarijat za poslove narodne privrede NRH
109. HR-HDA-1652. Komisija za odlikovanja Predsjedništva SRH
110. HR-HDA-1693. Republička uprava za imovinsko-pravne poslove SRH
111. HR-HDA-2051. Samoupravne interesne zajednice mirovinskog i invalidskog osiguranja
112. HR-HDA-2117. Komisija za sakupljanje i očuvanje kulturnih spomenika i starina (KOMZA)
113. HR-HDA-367. Republički zavod za statistiku SRH
114. HR-HDA-1741. Ured predsjednika RH F. Tuđmana
115. HR-HDA-1745. Operativni štab MUP-a
116. HR-HDA-2039. Urbanistički institut Hrvatske
117. HR-HDA-2139. Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske (IHRPH)
118. HR-HDA-639. Hrvatski pjevački savez
119. HR-HDA-1220. SKH CK
120. HR-HDA-1264. Ujedinjeni radnički sindikalni savez Jugoslavije. Pokrajinski odbor za Hrvatsku i Slavoniju
121. HR-HDA-1286. Vijeće saveza sindikata Hrvatske
122. HR-HDA-1317. Sindikat rudarskih radnika Jugoslavije. Zemaljski odbor za Hrvatsku
123. HR-HDA-1320. Sindikat radnika rudarstva, metalurgije i kemijske industrije Jugoslavije. Republički odbor za Hrvatsku
124. HR-HDA-1353. Građanske stranke i društva
125. HR-HDA-1361. Cenzura i zabrana tiska
126. HR-HDA-1363. Politička situacija
127. HR-HDA-800. Dragutin Hrvoj
128. HR-HDA-801. Mladen Iveković
129. HR-HDA-805. Franjo Kuhač
130. HR-HDA-893. Zbirka gradiva o kazališnoj djelatnosti u Zagrebu
131. HR-HDA-902. Kartografska zbirka
132. HR-HDA-904. Zbirka planova
133. HR-HDA-905. Zbirka građevinskih nacrti
134. HR-HDA-908. Zbirka tiskanica
135. HR-HDA-991. Obitelj Wagner
136. HR-HDA-1011. Mile Budak
137. HR-HDA-1421. Arhiv mapa
138. HR-HDA-1762. Jure Petričević
139. HR-HDA-1791. Milka Trnina
140. HR-HDA-1801. Razne osobe
141. HR-HDA-2066. Josip Kolanović
142. HR-HDA-2137. Obitelj Mihalović
143. HR-HDA-2140. Zbirka replika grbova Igora Kusina
144. HR-HDA-2141. J. J. Strossmayer
145. HR-HDA-2142. Marcel Kolin

U Odjelu Depozit Zagrebačke nadbiskupije arhivistički je obrađivano 9 fondova:

1. NAZg, Darovni spisi / Acta donationalia
2. NAZg, Politički spisi / Acta politica
3. NAZg, Tajnički ured nadbiskupa Franje Šepera / Prezidial Franje Šepera
4. NAZg, Zbirka matičnih knjiga
5. NAZg, Osobna ostavština Doris Baričević
6. NAZg, SKZ/PKZ, Oporučno-ostavinski spisi kanonika
7. NAZg, SKZ/PKZ, Uprava šuma

8. NAZg, SKZ/PKZ, Razne skupine spisa
9. NAZg, SKZ/PKZ, Sjednički spisi

U odsjeku Fototeke Središnjega fotolaboratorija, obrađeno je 11.520 snimaka iz sljedećih fondova i zbirki:

1. HR-HDA-570. Prva hrvatska štedionica Zagreb
2. HR-HDA-611. Povlašteno hrvatsko industrijsko trgovačko društvo
3. HR-HDA-1425. Zbirka fotografija različite provenijencije
4. HR-HDA-1427. Zbirka fotografija Središnjeg fotolaboratorija
5. HR-HDA-1442. Zbirka fotografija Ivana Standla
6. HR-HDA-1561. SDS RSUP SRH. „Albanija“, „Arapske zemlje“, „Baltičke zemlje“, „Belgija“, „Bugarska“, „Danska“, „Finska“, „Francuska“, „Grčka i Cipar“, „Italija“, „Japan“, „Mađarska“, „Nizozemska“, „Norveška“, „Njemačka“, „Rumunjska“, „Rusija“, „Slovačka“, „Španjolska“, „Švedska“, „Turska“ i „Ukrajina“
7. HR-HDA-1801. Razne osobe
8. HR-HDA-2018. Zbirka fotografija iz hrvatskih fotografskih ateljea 19. i 20. stoljeća
9. HR-HDA-2009. Zbirka fotoalbuma
10. HR-HDA-2025. Zbirka fotografija Slovena Mosettiga.

U zbirkama mikrofilmova iz Mikroteke obrađeno je ukupno 508 jedinica iz *Zbirke mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji (HR-HDA-1448)*. Podatci u bazi podataka ove zbirke ažurirani su tempom kako se gradivo pregledava i digitalizira. Dopunjeno je ili ispravljeno 507 zapisa u bazi, dodan je 1 novi upis te je ažuriran topografski inventar.

Tijekom izvještajnoga razdoblja, nastavljen je rad na obradi nacionalne filmske zbirke. Obrada obuhvaća pregled i evidentiranje svih promjena na gradivu, pregled gradiva prije i nakon provođenja postupaka presnimavanja (zaštitnog i za korisnike), te otpreme i vraćanja posuđenog gradiva, redovite kontrole pohranjenih kopija i izvornog filmskog gradiva (negativ), pripreme gradiva za postupke digitalizacije i restauracije, kao i filmološku i arhivističku obradu, izradu tehničkih i matičnih kartona za svaki naslov, obradu popratnog filmskog gradiva, te nadopune podataka u internoj bazi podataka.

Nastavljen je i rad na reviziji tehničkog stanja filmova (pregled stanja, obrada i evidentiranje). Obavljena je matična obrada 105 naslova na filmskoj vrpici ukupne dužine 86.270 metara i izrađena su 222 matična kartona. Za 29 naslova izrađene su pozitiv kopije ukupne dužine 13.437 metara vrpce.

Kontrolni pregled izvornog (negativ) filmskog gradiva izvršen je za 226 naslova ukupne dužine 371.392 metara vrpce te dodatno za 496 pozitiv kopija ukupne dužine 512.466 metara vrpce. Po završenom kontrolnom pregledu usklađeni su podaci u bazi podataka za 152 naslova.

Ukupno je pregledano i obrađeno 983.565 metara filmske vrpce – negativa i pozitiv kopija 856 naslova filmova. Pregledano je i obrađeno također 1148 naslova na različitim nosačima elektroničkih zapisa, uz reviziju i dopunu pripadajućih evidencija.

Na novo nabavljenom skeneru za film u visokoj je rezoluciji digitalizirano i obrađeno 75 naslova ukupnoga trajanja 1.482 minute.

Tijekom 2022. godine nabavljeno je 229 knjiga, od kojih je 55 stiglo razmjenom, 163 donacijom, a kupnjom 15. Također je nabavljeno 182 sveščića časopisa, od čega 117 sveščića razmjenom, 36 donacijom, a kupnjom 29 sveščića. Knjižnica redovito pohranjuje po 3 primjerka vlastitih izdanja HDA.

U knjižničnom programu Aleph obrađena je sva nova građa, a neobrađeni dio fonda Knjižnice obrađuje se retrogradno. Tako se obrađuju Zbirke starog fonda te ostavština Bogdana i Narcise Krizman. Zbirke starog fonda sadrže ukupno 34.344 knjižničnih jedinica od toga za obradu preostaje 15.217 jedinica, a ostavština Bogdana i Narcise Krizman sadrži ukupno 6.500 jedinica a za obradu je preostalo 5.417. U 2022. ukupno je katalogizirano i klasificirano (sadržajna i stručna obrada) 411 knjižnih jedinica. U 2022. nastavljeno je s revizijom knjižničkog fonda te će posao biti dovršen u prvoj polovici 2023. godine.

Dostupnost i korištenje putem online kataloga i portala

Značajan dio poslova koji su bili sastavni dio ostvarenja zadaće i misije povećanja dostupnosti putem online kataloga, odnosio se na sudjelovanje djelatnika u radnoj skupini za izradu potrebne funkcionalne specifikacije novoga nacionalnog arhivskog informacijskog sustava koji je trenutno u izradi, odnosno, nakon javnim natječajem odabranoga izvršitelja usluge, na sudjelovanje na sastancima radne skupine koja prati izradu sustava.

Velik se dio aktivnosti u protekloj godini odnosio i na pripremu te digitalizaciju gradiva u sklopu projekta e-Kultura, u tijeku koje je pripremljeno, opremljeno metapodacima te snimljeno oko 1,5 miliona snimaka, koje su agregirane u sustav te čekaju objavu na javno dostupnome katalogu.

I dalje se održava portal HDA *Prvi svjetski rat 1914. – 1918. – pogled iz Arhiva* (<http://prvisvjetskirat.arhiv.hr/>), pokrenut u sklopu obilježavanja stogodišnjice Prvoga svjetskog rata, na kojemu je dostupno za korištenje oko 45 000 digitalnih snimki dokumenata o odnosnoj temi.

Dostupnost i uvjeti za korištenje gradiva u Arhivu

Za rad u Velikoj čitaonici Arhiva u 2022. prijavilo se 465 novih korisnika, te je ostvareno 4963 posjeta, odnosno 19,85 posjeta dnevno, dok je na zahtjev korisnika izrađeno je oko 95.534 preslika (digitalnih ili na papiru). U 2022. elektroničkom je poštom pristiglo 2.247 upita od čega su djelatnici Korisničke službe odgovorili na njih 1.644, a 603 ih je proslijeđeno nadležnim odsjecima. O broju i vrsti prispjelih dopisa te zaduženjima za njihovo rješavanje, konstantno se vodi evidencija.

Intenzivno je bilo i korištenje filmskoga gradiva. U izvještajnom razdoblju odgovoreno je na 113 pisanih upita korisnika, a u čitaonici Odjela gradivom su se koristila 22 korisnika.

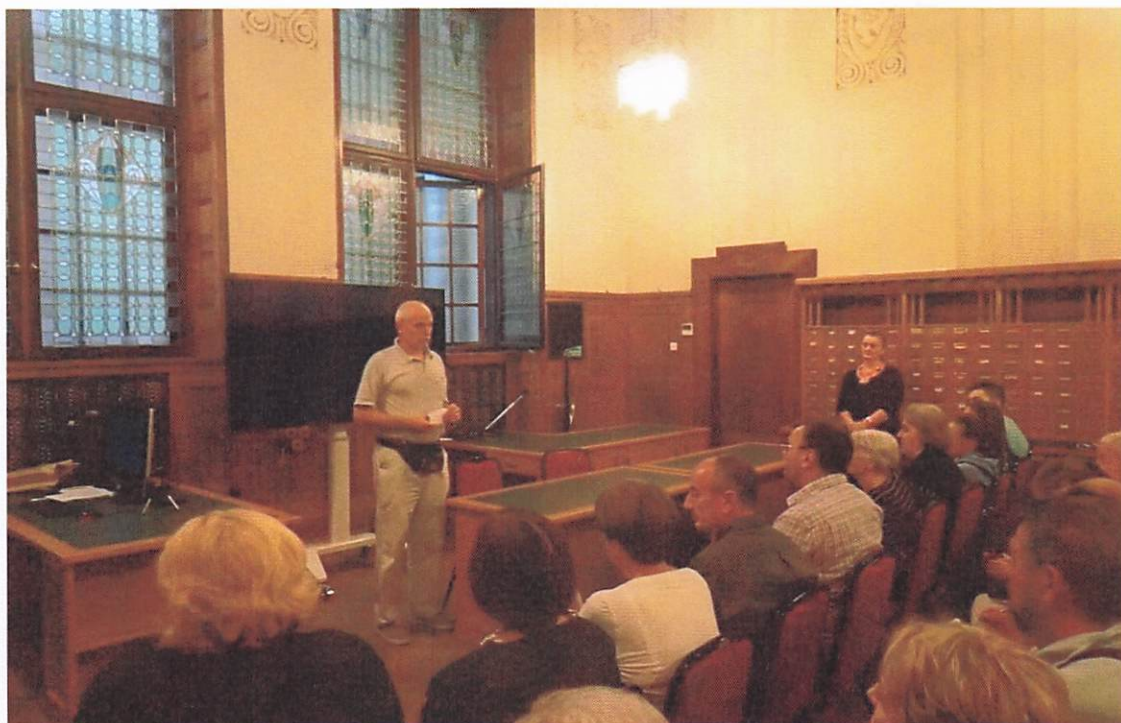
Na zahtjev 28 korisnika izrađene su kopije 83 naslova s elektroničkih nosača ukupnoga trajanja 1.420 minuta, a na zahtjev 2 korisnika presnimljeno je gradivo s audio nosača u trajanju 423 minute. Također je za 25 korisnika presnimljeno i obrađeno 146 naslova s filmske vrpce, ukupnoga trajanja 2.323 minute te je digitalizirano 85 komada različitoga popratnog filmskog gradiva (fotografije, plakati, knjige snimanja, dijalog liste, i sl.). Odjel Nadbiskupijskoga arhiva *in situ* je poslužio 165 korisnika.

2. Uključenost korisnika i javnosti

Aktivnosti koje se odnose na povećanje uključenosti korisnika i javnosti u programe Arhiva uobičajeno su usmjerene na: povećanje broja i raznovrsnosti programa, povećanje broja publike na kreiranim programima, povećanje mobilnosti programa kako bi se – barem djelomično – mogli izvoditi i izvan Arhiva, sudjelovanje u obilježavanju obljetnica značajnih događaja i specifičnih pojava, te uopće na redefiniranje uloge Arhiva kao mjesta isključivo znanstveno-istraživačkoga rada. Navedeno je pretpostavljalo i razvijanje suradnje s drugim nositeljima istraživačke djelatnosti na područjima koja su relevantna za Arhiv, proširenje suradnje s obrazovnim ustanovama, ponude novo-kreiranih sadržaja za obrazovne programe, unaprjeđenje mogućnosti za rad zainteresiranih neovisnih osoba u programima Arhiva te unaprjeđenje komunikacije s javnošću putem društvenih mreža i drugih suvremenih komunikacijskih alata.

Programi namijenjeni široj javnosti

Kako je već prethodno navedeno, u 2022. obnovljeni su u realnome (fizičkom) obliku svi „predpandemijski“ redovni programi, prije svega *Filmski* i *Kulturni četvrtak*, Dan(i) Hrvatskoga državnog arhiva i Međunarodni tje/dan arhiva.

Filmski četvrtak 15. rujna 2022., projekcija filmova Škole narodnog zdravlja A. Štampar o asanaciji sela Mraclin uz popratno predavanje akademika Ratka Cvetnića, stanovnika Mraclina

Gostovanje Julijane Matanović u sklopu Kulturnoga četvrtka, 24. studenoga 2022.

Prilagođeni program organiziran je i za dva najznačajnija godišnja programa: *Međunarodni dan arhiva* 9. lipnja i *Dan(i) Hrvatskoga državnog arhiva* 10. listopada.

Otvorenje izložbe „Kako je Zagreb dobio Animafest“ povodom Međunarodnoga dana/tjedna arhiva, 9. lipnja 2022.

Publika tijekom otvorenja izložbe „Kako je Zagreb dobio Animafest“

Program za najmlađe povodom Međunarodnoga dana/tjedna arhiva, 6. – 10. lipnja 2022.

Dan(i) Hrvatskoga državnog arhiva ove su godine centralno obilježeni izložbom o Vesni Parun „Bajka zvjezdana“, te promocijom izvadaka iz njene autobiografije „Kad ptica prestane voljeti“

Priredili smo dvije vlastite autorske izložbe s pratećim katalozima, koje su odmah bile dostupne i na mrežnim stranicama HDA:

- „Kako je Zagreb dobio Animafest“ povodom obilježavanja Međunarodnoga dana/tjedna arhiva (autori Nina Kolar, Lucija Zore, Mladen Burić)
- *Bajka zvjezdana* - izložba povodom 100. godina rođenja Vesne Parun u sklopu obilježavanja Dan(a) Hrvatskoga državnog arhiva (autori dr. sc. Melina Lučić, Marijan Bosnar)

a logistički smo sudjelovali u pripremama i postavi izložbi:

- *Franjo Tuđman utemeljitelj moderne Hrvatske* (autor dr. sc. Dinko Čutura)
- *Lutke, boje, pjesaži* (autorica Petra Nevena Piližota), koja je nastala prema pjesničkim motivima V. Parun te također obilježila 100. godišnjicu njenoga rođenja.

S otvorenja izložbe „Franjo Tuđman – utemeljitelj moderne Hrvatske“ autora dr. sc. Dinka Čuture, Galerija Klovićevi dvori, 16. svibnja 2022.

Jednako tako redovno smo sudjelovali u događanjima kao što su: Noć muzeja, Noć knjige, Dani europske kulturne baštine, Tjedan cjeloživotnoga učenja, Svjetski dan audiovizualne baštine, Interliber, Festival povijesti *Kliofest* te Ciklusu filmskih projekcija u kinu Tuškanac. Sve su to manifestacije koje su vezane uz srodne djelatnosti, kako bi se u javnosti dodatno potaknuo interes za arhive i arhivsko gradivo, proširio krug korisnika arhiva i općenito unaprijedilo vrednovanje arhivskoga gradiva kao važnoga segmenta kulturne baštine.

Otvorenje prigodne izložbe tijekom 1. Konferencije restauratora i konzervatora ConRestCon u sklopu obilježavanja Dana EU baštine, 21. rujna 2022.

INTERLIBER 2022., na jednoj od dviju promocija izdanja HDA, 10. studenoga 2022.

Predstavljanje izdanja iz edicije Riječ iza slike: reprodukcija knjiga snimanja filmskih klasika iz zbirke HDA: „Rondo“ Zvonimira Berkovića, na 69. pulskom filmskom festivalu, 17. srpnja 2023.

Prostor u zgradi Arhiva na Marulićevu trgu 21 (Velika čitaonica, Atrij, Profesorska čitaonica, ...), korišten je i za održavanje 20-ak programa drugih organizacija (državnih tijela i organizacija, domaćih i inozemnih izdavačkih i produkcijskih kuća, raznih specijalističkih i strukovnih društva i udruga, visokih učilišta, ...). Prostor je korišten za znanstveno-edukativne skupove, filmska i fotografska snimanja, promocije, koncerte, prezentacije i slične prigode.

Znanstveno-istraživačka djelatnost

Djelatnici HDA u znanstvenim zvanjima, na radnim mjestima u sastavnici HDA – Zavodu Ivan Kukuljević Sakcinski – permanentno objavljuju znanstvene i stručne radove u kategoriziranim časopisima, pripremaju vlastita monografska izdanja, drže predavanja na eminentnim znanstvenim skupovima, istraživanjima sudjeluju na znanstvenim projektima, sudjeluju u pripremi projektne dokumentacije za prijave projekata na programe Ministarstva znanosti i obrazovanja te Hrvatske zaklade za znanost, a kao vanjski suradnici sudjeluju u realizaciji nastave na raznim visokoškolskim ustanovama.

HDA je u 2022. također nastavio aktivnosti u okviru projekta *Izrada, objavljivanje i održavanje nacionalnog pravilnika za katalogizaciju*, čiji je nositelj Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Pravilnik je objavljen online, a djelatnici Arhiva u nastavku projekta sudjelovali su u radu Stalnoga odbora za Pravilnik KAM, također u pojedinačnim radnim grupama koje nastavljaju raditi na unapređenju Pravilnika tj. usustavljenju korištenja, a sudjelovali su i u programu njegova testiranja.

Nastavljene su i aktivnosti u okviru članstva u hrvatskome izaslanstvu pri Međunarodnom savezu za sjećanje na holokaust (IHRA).

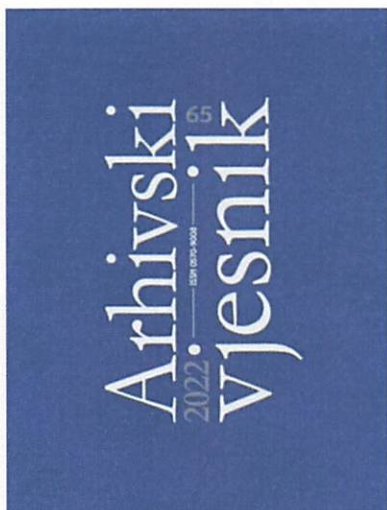
Djelatnici i drugih ustrojbenih jedinica Arhiva također su imali autorske prinose u više znanstvenih i stručnih publikacija, te s izlaganjima aktivno sudjelovali na dvadesetak međunarodnih i domaćih seminara, konferencija, savjetovanja, okruglih stolova i drugih skupova.

Izdavačka djelatnost

U izvještajnome razdoblju za tisak je priređen naš redovni znanstveni časopis – Arhivski vjesnik, tri autorske monografije od kojih su autori dviju njih zaposlenici HDA, četiri knjige u kojima objavljujemo arhivske izvore koji se čuvaju u HDA te dva zbornika radova. Tri su izdanja suizdavačka suradnja s drugim izdavačima.

- Arhivski vjesnik 65/2022 (urednica dr. sc. Rajka Bućin)
- Sunčani kip (autor dr. sc. Hrvoje Gržina)
- Izbjeglice i štete za D'Annunzijeva režima 1919. – 1921. (suizdavaštvo s Državnim arhivom u Rijeci, glavni urednici Goran Crnković i Mladen Urem)
- Moj djed Vladimir Ferenčina hrvatski zračni as (suizdavaštvo s Hrvatskom sveučilišnom nakladom, autor Vladimir Plečko)
- Zapisnici Izvršnog komiteta Centralnog komiteta SKH, 21 siječnja - 25. prosinca 1966., svezak 8 (priređivačica/urednica Marijana Jukić)
- Redarstveni bestijarij, portreti međuratnih upravitelja zagrebačke policije (autor dr. sc. Mario Stipančević)
- *Kad ptica prestane voljeti*, izbor iz autobiografskih zapisa Vesna Parun (priređivači Denis Derk, Marina Selnik, urednica Marina Selnik)

- UDBA i deklaracija: reakcije Službe državne sigurnosti na objavu Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika iz 1967. godine (priređivač/urednik dr. sc. Nenad Bukvić)
- Glina 1941. Tragedije i traume u pamćenju i zaboravu. Zbornik znanstvenih radova s međunarodnim sudjelovanjem (suizdavaštvo s Filozofskim fakultetom u Zagrebu i Srpskim narodnim vijećem, glavni urednik dr. sc. Drago Roksandić)
- Zapisnici sjednica Komisije za odnose s vjerskim zajednicama NR/SR Hrvatske, 1955. – 1961. Svezak I. (priređivači/urednici dr. sc. Miroslav Akmadža, dr. sc. Tomislav Car)

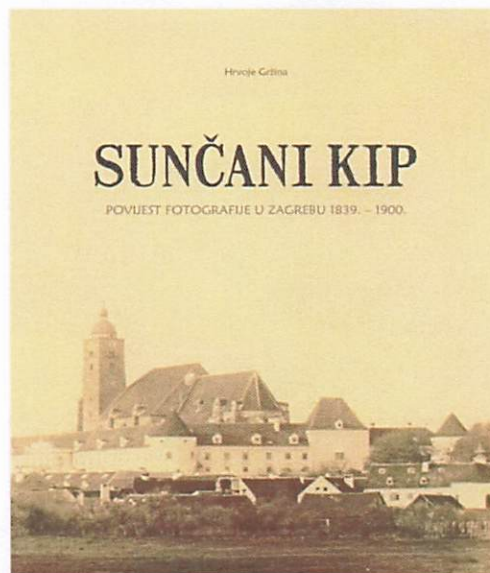

Ovogodišnji broj Arhivskoga vjesnika 65/2022 na 273 stranice donosi osam znanstvenih radova različite tematike te brojne druge priloge: prikaze časopisa i knjiga, izvješća o događanjima i skupovima održanima u prethodnoj godini, kao i nekrolog nekadašnjemu ravnatelju Arhiva Republike Slovenije, te dugogodišnjemu članu Uredništva Arhivskoga vjesnika, Vladimiru Žumeru. Veći dio znanstvenih radova, njih šest, uklopljeno je u rubriku *Arhivska teorija i praksa*, a nešto manji njihov broj čine blokovi *Institucije, osobe, obitelji* (2 rada) te *Dokumenti* (1 rad).

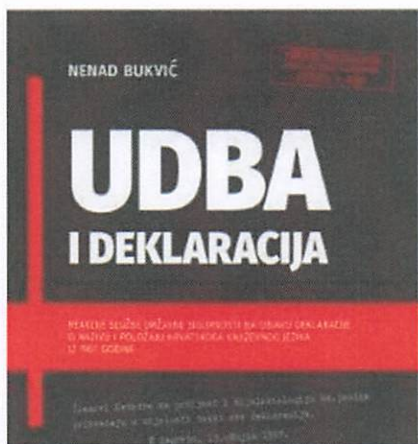

12. rujna 2019. u Italiji je obilježena stota obljetnica ulaska Gabrielea D'Annunzija u Rijeku sa svojom

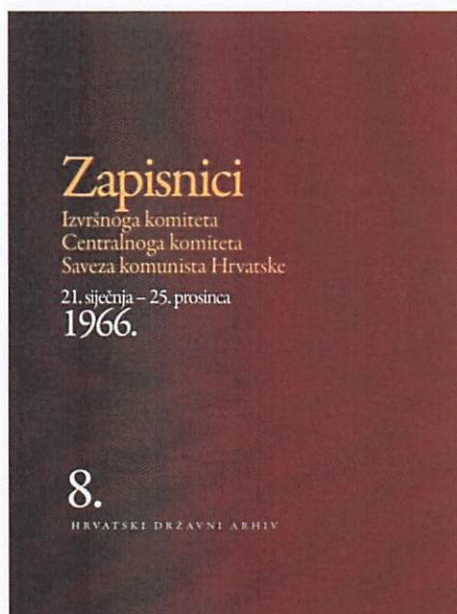
paravojskom vojnih bjegunaca i razvojačenih talijanskih vojnika. Budući da gotovo svake godine u svijetu izlazi barem jedna knjiga koja tematizira riječku epizodu D'Annunzijeva pothvata, pri čemu se najčešće radi o veličanju i prikazivanju istog u pozitivnom svjetlu, Državni arhiv u Rijeci ove je godine suradnji s Hrvatskim državnim arhivom pripremio zbornik radova *Izbjeglice i štete za D'Annunzijeva režima 1919. – 1921.* koji o navedenom pothvatu progovara iz perspektive autentičnog arhivskog gradiva. Ono prikazuje drugu stranu toga čina koji uključuje zastrašivanje i progon Hrvata, nasilnu talijanizaciju, pljačku i aneksiju tuđeg teritorija.

Knjiga *Sunčani kip: povijest fotografije u Zagrebu 1839. – 1900.* rezultat je petnaestogodišnjega rada na pregledu, prikupljanju, obradi i sistematizaciji brojnih informacija o fotografskome životu Zagreba u XIX. stoljeću. U njoj su po prvi puta na jednome mjestu okupljeni i obrađeni svi fotografi o čijemu je djelovanju na području grada Zagreba ostalo pisanoga traga u arhivskim izvorima, novinskim zapisima ili na sačuvanim fotografijama, a pregled je dopunjen i ostalim važnim crticama iz fotografskoga života koje uključuju izložbe, izume i patente te novinske oglase i vijesti o fotografiji objavljene na stranicama zagrebačkoga tiska.

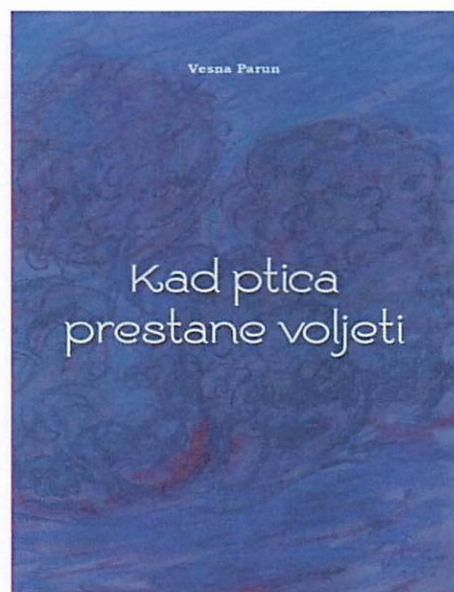

U ovoj je knjizi objavljeno tridesetak dokumenata uglavnom iz 1967. godine, a svrha je njihova odabira i objave prezentirati nove (ili dosad manje poznate) podatke o ključnim ljudima iza Deklaracije, masovnoj mobilizaciji koju je komunistički režim upregnuo da bi ih uspješno pratio i odjeku koji je Deklaracija o jeziku kao dokument proizvela u redovima opozicijskih i kritičkih intelektualaca kao i studentske i srednjoškolske omladine. U tim je dokumentima također jasno konstatirano kako nisu pronađeni dokazi da su bilo hrvatska politička emigracija bilo strane obavještajne službe utjecale na nastanak i objavu Deklaracije o jeziku iako su je brojni politički emigranti svesrdno poduprli i pozdravili.

Riječ je o drugome svesku serije dokumenata u kojemu nastavljamo s objavljivanjem zapisnika

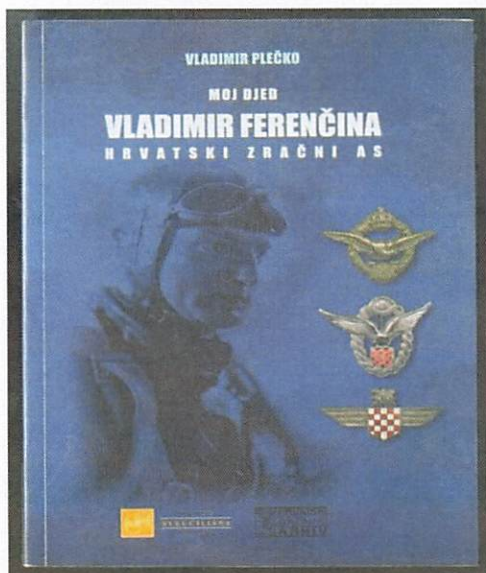
sjednica Izvršnoga komiteta Centralnoga komiteta Saveza komunista Hrvatske (IK CK SKH), a koji obuhvaća razdoblje od 26. travnja 1965. do 5. prosinca 1968., odnosno razdoblje između Petoga i Šestoga kongresa SKH-a. Zbog obimnosti dokumentacije koja prati svaku pojedinu sjednicu, zapisnici se objavljuju u zasebnim svescima, stoga je ovo osmi nastavak do sada objavljenih izdanja gradiva dokumenata od 1945. do prosinca 1965. godine koje objavljuje Hrvatski državni arhiv. Zapisnici sjednica IK CK SKH-a dio su arhivskoga fonda HR-HDA-1220. Savez komunista Hrvatske. Centralni komitet (1941. – 1990.) te se čuvaju u HDA-u u Zagrebu. Zapisnici koji su ovdje predstavljeni, obuhvaćaju ukupno 20 zapisnika sjednica (od rednoga broja 14 do rednoga broja 33), održanih od siječnja do prosinca 1966. godine.

Ovom pomalo razbarušenom i nepretencioznom knjigom, odabrali smo neke iskrene i potresne zapise iz Vesnine osobne (is)povijesti, ali i neobjavljene aforizme i manje poznate pjesme (jedna posvećena njenom Višaninu Ranku Marinkoviću, a druga trešnjevačkoj Župi sv. Josipa), baš kao i podužu pjesmu o socijalizmu i ljudskoj ljepoti iz satirične pjesnikinjinine autobiografije u stihovima „Stidljiva Rozalija“, tek smo odškrinuli vrata u Vesnin poetski i ljudski univerzum. U Vesnino ponekad kristalno čisto, a ponekad i mutno podmorje. Kako ni sami memoari nisu zaokružena cjelina jer su autoricu zadesile bolest i na koncu smrt, knjiga ne donosi cjelovit prijepis svih tekstova sadržanih u bilježnicima, već relevantni odabir koji čini jednu zaokruženu cjelinu i daje dobar uvid u važne događaje u životu književnice.

Polazeći od pretpostavke da iza svake društvene aktivnosti i u prošlosti stoje pojedinci s imenom i prezimenom te više ili manje dokumentiranim profesionalnim i privatnim životom, knjiga koja stoji pred čitateljem pokušaj je da se o razdoblju stare jugoslavenske države i njezina represivnoga aparata uobličena u djelovanju onodobne zagrebačke policije progovori putem portreta njezinih upravitelja. Počevši od Ljudevita Zimpermana, preko Franje Urbanyja, Janka Bedekovića, Josipa Vragovića i Stanoja Mihalđića sve do Rikarda Vikerta, posljednjega koji je obnašao tu dužnost neposredno pred početak Drugoga svjetskog rata na ovim prostorima. Posve je jasno da nam izvori o svima njima ne govore jednako iscrpno, što među ostalim ovisi i o tome koliko su se vremena zadržali na mjestu policijskoga ravnatelja, odnosno kakav su biljeg iz sebe ostavili obavljajući tu zahtjevnu dužnost.

Knjiga "Moj djed Vladimir Ferenčina – hrvatski zračni as" rezultat je višegodišnjeg istraživanja

Vladimira Plečka, unuka Vladimira Ferenčine koji je za vrijeme Drugog svjetskog rata bio jedan od ponajboljih vojnih pilota u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, uspješan pilot-lovac koji je na Istočnom bojištu postigao više zapaženih pobjeda u srazu sa sovjetskim pilotima. Iako je autor rođen i odrastao u Kanadi, gdje se spremio započeti samostalan život, početkom Domovinskoga rata seli u Hrvatsku i pridružuje se Hrvatskoj vojsci. Ovdje stječe niz prijatelja, zasniva obitelj i trajno se nastanjuje. Međutim, priča o djedu ne prestaje ga intrigirati čitavo vrijeme, te intenzivno prikuplja i proučava literaturu o hrvatskoj vojnoj povijesti. Knjiga je plod toga rada kojemu je cilj bio ispraviti sve pogrešne podatke i široj javnosti ponuditi detaljan prikaz života pilota-lovca Vladimira Ferenčine.

Zbornik radova *Glina 1941. Tragedije i traume u pamćenju i zaboravu* nastao kao plod suradnje Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Hrvatskog državnog arhiva i Srpskog narodnog vijeća nakon gotovo deset godina od održavanja znanstvenog kolokvija na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pod naslovom *Što se uistinu dogodilo u glinskoj srpskopравoslavnoj crkvi između 29/30. srpnja – 4/5. kolovoza 1941.: svjedočanstva i kultura sjećanja*. Konceptcija Skupa i ovaj Zbornik dokazuju kako je o traumatičnoj temi ustaškoga zločina nad Srbima u Glini u ljeto 1941. moguće pisati i govoriti objektivno i etički vjerodostojno. Pristup u Zborniku dobar je primjer za rasvjetljavanje brojnih drugih tema koje su zbog prešućivanja ili zaborava ostali izvan okvira službene historiografije. Zbornik u tom smislu predstavlja nastojanje profesionalnih istraživača da pridonesu kritičkom propitivanju teme koristeći se dostupnim izvorima. Na znanstveno utemeljen i vrlo detaljan način predstavljeni su mnogi aspekti ne samo glinske tragedije nego i povijesnog konteksta i posljedica.

Objavom knjige zapisnika Komisije za odnose s vjerskim zajednicama Narodne Republike / Socijalističke Republike Hrvatske nastavljaju se

aktivnosti Hrvatskoga državnoga arhiva na priređivanju i objavljivanju izvornoga arhivskoga gradiva. Svezak I. odnosi se na razdoblje 1955. – 1961. godine i sadrži ukupno 58 zapisnika sjednica Hrvatske vjerske komisije (odnosno Komisije za vjerske poslove Izvršnog vijeća Sabora NRH, Komisije za vjerska pitanja Izvršnoga vijeća Sabora NRH i Republičke komisije za vjerska pitanja NRH) održanih od 6. siječnja 1955. do 16. studenoga 1961. godine. Svih 58 zapisnika sjednica Hrvatske vjerske komisije, kao i jedan zapisnik savjetovanja, jedna bilješka sa sastanka i pet zapisnika sjednica Savezne vjerske komisije koji se objavljuju u ovoj knjizi, čuvaju se u arhivskome fondu Komisija za odnose s vjerskim zajednicama u Hrvatskome državnome arhivu, dok se jedan zapisnik čuva u arhivskome fondu Zemaljska komisija za vjerska pitanja u Arhivu Bosne i Hercegovine. Kao i pri dosadašnjemu objavljivanju izvornoga arhivskoga gradiva, i u ovoj se knjizi tekstovi objavljuju u izvornom obliku, odnosno sa svim jezičnim, stilskim i gramatičkim obilježjima ondašnjega vremena.

Suradnja s obrazovnim ustanovama

Djelatnici Arhiva sudjeluju u izvođenju nastave na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Hrvatskome katoličkom sveučilištu, Učiteljskom fakultetu u Zagrebu, Hrvatskom vojnom učilištu dr. Franjo Tuđman, Hrvatskim studijima te Studijskome centru za javnu upravu i javne financije pri Pravnom fakultetu u Zagrebu. U Arhivu i izvan njega održano je i nekoliko tematskih predavanja za seminarske grupe s drugih visokih učilišta (Arhitektonski fakultet u Zagrebu, Građevinski fakultet u Zagrebu, Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu), te dio nastave za Odsjek za klasičnu filologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.

Komunikacija s javnošću

Sva naša događanja popratili smo promotivnim aktivnostima za koje su pripremane najave, pozivnice, plakati, objave za web i Facebook stranicu HDA, te izjave za medije s ciljem promicanja i popularizacije arhivske djelatnosti. Redovito su uređivane obavijesti, oblikovan je sadržaj i objavljivani novi dokumenti na mrežnim stranicama. Različita su događanja u Arhivu sustavno fotodokumentirana, pri čemu je snimljeno 30 reportaža s oko 869 digitalnih snimaka.

Obavijesti i najave redovito su slane na adrese raznih medija koji su pratili događanja u HDA u svojim prilozima na TV i radio postajama, web portalima te u tisku (*HINA, HRT, RTL, NOVATV, Z1, 1. i 2. program HRT radija, radio Martin, radio Sljeme, „24sata“, Novosti, Nacional, Nezavisni portal Regional Express, Slobodna Dalmacija, Glas koncila, Vijenac, Novi list, Jutarnji list, Večernji list, culturenet.hr, historiografija.hr, Hrvatski filmski savez, TIC – vodič Turističko informativnog centra, portal Politikaplus, Adriatic News, ...*).

3. Podrška stvarateljima gradiva u upravljanju dokumentacijom

Aktivnosti na tom području bile su usmjerene na davanje podrške javnim tijelima i drugim organizacijama u upravljanju dokumentacijom koja nastaje njihovim radom, čime Arhiv utječe na kvalitetu obrađenosti dokumentacije koju će s vremenom preuzeti, te doprinosi učinkovitosti i racionalnosti dokumentacijskih sustava javnih tijela i ustanova. Navedene aktivnosti uključuju i podršku područnim državnim arhivima u upravljanju njihovim gradivom kao i podršku za rad sa stvarateljima/posjednicima gradiva u njihovoj nadležnosti. Prema pojedinačnim aktivnostima ostvarili smo sljedeće:

Evidencije o stvarateljima/imateljima i o gradivu izvan arhiva

U okviru redovnih aktivnosti, pružana je tehnička i sadržajna pomoć prilikom unosa podataka u HAIS za 42 stvaratelja/posjednika gradiva.

Nastavljena je provjera podataka o drugim vanjskim korisnicima sustava te su ažurirani podatci o 80 stvaratelja i imatelja u nadležnosti područnih državnih arhiva koji koriste Hrvatski nacionalni arhivski informacijski sustav - HAIS. Redovito je provjeravana tehnička ispravnost XML datoteka dostavljenih iz područnih državnih arhiva - pregledao ih je 25.

Redovita podrška u vezi s korištenjem sustava, korisnicima je pružana i telefonom (351) te elektroničkom poštom (107).

Nadzor nad stvarateljima i imateljima arhivskog gradiva

Obavljeno je 20 stručnih redovnih/izvanrednih nadzornih pregleda:

1. Hrvatski zavod za norme –izvanredni nadzor
2. Croatia Records d.d.
3. Hrvatsko dizajnersko društvo
4. Hrvatska lutrija d.o.o.
5. Hrvatski rukometni savez
6. Hrvatski košarkaški savez
7. Hrvatska komora medicinskih biokemičara
8. Visoki kazneni sud
9. Središnji državni ured za demografiju i mlade
10. Hrvatska verbotonalna udruga
11. Hrvatska poljoprivredna komora
12. Hrvatska komora inženjera šumarstva i drvne tehnologije
13. Hrvatski operator tržišta energije d.o.o.
14. Središnji državni ured za središnju državnu nabavu
15. Jadran-film d.d. - izvanredni nadzor
16. Fakultet elektrotehnike i računarstva
17. Savez izviđača Hrvatske
18. Hrvatska agencija za osiguranje depozita
19. Hrvatska agronomska komora
20. Hrvatska komora inženjera tehnologije prometa i transporta

Izdano je jedno rješenje o otklanjanju nedostataka:

1. Jadran-film d.d.

Stručna podrška u zaštiti gradiva izvan arhiva

Izdano je 32 rješenja o suglasnosti/odobrenja na interne pravilnike o zaštiti dokumentarnog i arhivskog gradiva i/ili popisa gradiva s rokovima čuvanja, dok je jedan zahtjev odbijen.

Na zahtjev posjednika izdano je 159 rješenja o odobrenju izlučivanja ili djelomičnog izlučivanja gradiva i 1 rješenje o odbijanju zahtjeva. Ukupna količina izlučenoga gradiva je 22.785,64 d/m.

Obavljeno je i 40 obilazaka (uvida i sastanaka) te izdano 40 mišljenja u pisanom obliku, vezano uz stručno savjetovanje i rješavanje pojedinih problema rukovanja i upravljanja gradivom određenih stvaratelja, kao što su: uredsko poslovanje, hodogrami dokumentacije, vrednovanje gradiva, ovlaštenja za postupanje, izlučivanje gradiva, izrada internih akata o postupanju s gradivom, o čemu su davane usmene i pisane upute i mišljenja.

U promatranome razdoblju davane su upute ovlaštenim djelatnicima službi za zaštitu gradiva izvan arhiva DABJ, DADU, DAM, DAST, DAO, DAPA, DASB, DAŠI, DAVU, DAVŽ, DAZD, oko problematike izlučivanja gradiva, izrade zbirnih popisa, izrade internih akata stvaratelja, posjednika ili vlasnika gradiva. Kao dio aktivnosti u okviru C2.2.R3 poglavlja Nacionalnoga plana oporavka i otpornosti, izrađen je strukturirani popis gradiva pravosudnih tijela na području RH.

Održan je jedan sastanak predstavnika službi za gradivo izvan arhiva.

Stručno usavršavanje djelatnika na poslovima upravljanja dokumentarnim i arhivskim gradivom izvan arhiva

U 2022. održana su četiri trodnevna *Tečaja uredskoga poslovanja i upravljanja dokumentacijom* za djelatnike na poslovima upravljanja dokumentarnim i arhivskom gradivom izvan arhiva (modul 1 Programa usavršavanja prihvaćenoga na Stručnom vijeću). Tečajevima je prisustvovalo 93 polaznika.

Polaganju ispita za provjeru stručne osposobljenosti djelatnika na poslovima upravljanja dokumentarnim i arhivskim gradivom izvan arhiva pristupilo je 293, a položilo ga je 261 kandidata s područja cijele Republike Hrvatske.

Preuzimanje gradiva u Arhiv

U izvještajnom razdoblju nije bilo preuzimanja konvencionalnog javnog arhivskog gradiva, a sukladno zakonskoj obvezi preuzeto je 56 rola izvornoga filmskog gradiva s pratećom dokumentacijom (popratnim filmskim gradivom).

Otkupom ili darovanjem preuzeto je oko 55 metara konvencionalnog privatnog gradiva obiteljskih i osobnih fondova Zoltner, Silađin, Zinaić, Bauer, Nalis, Tkalac, Kolin, Taboršak, Tompa, Pušić-Kraičić i Auer, potom nešto više od 45.000 fotografija na raznim medijima (pozitivi, negativ, dia-pozitivi), 20-ak zemljovida, 50-ak grafika, 758 plakata te oko 250 folija crtanoga filma.

Vrsta postupka	Broj postupaka
Preuzimanje po službenoj dužnosti	5
Otkup	16
Darovanje	14
Mišljenje o otkupima drugih državnih arhiva	1
Odbijeni prijedlozi	1
Pohrana	-
Primopredaja s drugim arhivima	1
Postupci u tijeku	14
Ukupno	52

Statistika rada Povjerenstva za preuzimanje javnog i privatnog arhivskog gradiva u HDA u 2022. godini

120.000,00 kn

– iznos sredstava za otkup arhivskoga gradiva odobrenih Arhivu od Ministarstva kulture u okviru financiranja javnih potreba u kulturi u 2022. godini

O preuzetom arhivskom gradivu vode se Knjiga primljenoga arhivskog gradiva, Knjiga pohranjenoga arhivskog gradiva i Opći inventar arhivskog gradiva HDA, u konvencionalnom i digitalnom obliku.

Opći inventar ažuriran je sukladno postupcima preuzimanjima gradiva stvaratelja i posjednika izvan arhiva, ali i internim primopredajama i revizijama u odjelima i odsjecima HDA. Nastavljena je revizija Općeg inventara kojoj je cilj provjera i utvrđivanje podataka o statusu fondova i zbirk, razini opisa, objavljenim obavijesnim pomagalicama i dr.

4. Poboljšanje uvjeta za dugoročno očuvanje i iskoristivost gradiva

Arhiv je obavezan osiguravati primjerene uvjete za preuzimanje gradiva stvaratelja/posjednika u svojoj nadležnosti, koje im više nije potrebno u tekućem poslovanju, bilo da se radi o elektroničkom gradivu ili onome na konvencionalnom ili drugim nekonvencionalnim medijima. Aktivnosti na tom području usmjerene su na poboljšanje načina upravljanja uvjetima u spremištima, uređenje novih spremišnih prostora za preuzimanje prinova gradiva, poboljšanje uvjeta u postojećim arhivskim spremištima, provođenje mjera aktivne zaštite ugroženog ili oštećenog gradiva, tehničko uređivanje gradiva koje još nije primjereno tehnički uređeno, unaprijeđenje informacijskoga sustava arhiva na način da obuhvaća i podrži upravljanje spremištima i gradivom u procesu obrade i korištenja, izradu plana postupanja u slučaju katastrofe ili nesreće, provjeru i uvježbavanje postupanja, te pokretanje projekta uspostave e-arhiva.

Ostvarili smo sljedeće:

Uređenje novih spremišta

Zbog stalne potrebe za spremišnim prostorima, HDA je prije godinu dana u potpunosti uredio jedan dodatni objekt u kompleksu u Kerestincu, a u tijeku je uređenje/izgradnja još njih tri.

Postojeća arhivska spremišta

Arhiv trenutno raspolaže s oko 10 600 m² spremišnoga prostora. Na svim lokacijama provedena su redovna ispitivanja i potrebni radovi na održavanju spremišta i opreme, te se sukladno protokolima pratili i održavali normirani mikroklimatski i sigurnosni uvjeti.

Upravljanje gradivom u spremištima

Konstantno se ažuriraju nacrti spremišnih prostorija (s policama) te nacrti vatrogasnih aparata i hidranata u spremištima, a također se konstantno dopunjuju i oznake fondova. U protekloj su godini provjereni tehnički podaci o spremištima te u tome smislu ažurirane promjene u excel-tablici i na tehničkim listovima spremišta. Sve navedeno obavljeno je za sve lokacije HDA: Marulićev trg, Savska cesta, Kaptol, Januševac, Kerestinec.

Gradivo i oprema povremeno se premještaju unutar spremišta Arhiva, ovisno o tekućim potrebama manipulacije gradivom, optimalne i sigurne upotrebe spremišnih prostorija, te racionalizacije resursa potrebnih za dopremu gradiva iz dislociranih spremišta.

Mjere aktivne zaštite ugroženog ili oštećenog gradiva: tehničko opremanje, konzerviranje i restauriranje, mikrofilmiranje, digitalizacija

Kroz posebne programe interventne zaštite i obrade arhivskoga gradiva nabavljene su kutije i oprema za zaštitu mikrofiševa, arhivske kutije za opremanje gradiva većeg formata, neutralna valovita ljepenka, pomoćni materijal za izradu mapa i gotove mape za zaštitu nacrti i karata velikoga formata, beskiselinski papir za izradu omota, te zaštitna ambalaža za filmsko gradivo.

Konzervirano je i restaurirano 3.255 listova i 10 fotografija, preventivno zaštićeno 214 knjiga te izrađeno 11 fascikala za gradivo sljedećih fondova Hrvatskoga državnog arhiva:

- HR-HDA-13. Ugarsko namjesničko vijeće
- HR-HDA-31. Srijemska županija
- HR-HDA-831. Andrija Štampar
- HR-HDA-902. Kartografska zbirka
- HR-HDA-904. Zbirka planova
- HR-HDA-907. Zbirka stampata
- HR-HDA-1220. CK SKH
- HR-HDA-88. Rudarsko satništvo
- HR-HDA-1616. Predsjedništvo SR Hrvatske
- HR-HDA-1652. Komisija za odlikovanja SRH
- HR-HDA-280. Izvršno vijeće Sabora SR Hrvatske
- HR-HDA-1167. Ministarstvo poljoprivrede. Odjel za agrarnu reformu i kolonizaciju 1945-1951.
- HR-HDA-1741. Ured predsjednika RH Franjo Tuđman
- HR-HDA-2009. Zbirka fotoalbuma
- HR-HDA-1422. Agencija za fotodokumentaciju

Za potrebe drugih imatelja arhivskog gradiva restaurirano je ukupno 6360 lista/jedinica, 48 fotografija, uvezano 20 knjiga te izrađeno 59 jedinica zaštitne ambalaže.

Svi obavljeni konzervatorsko-restauratorski radovi dokumentirani su u pisanom obliku i fotodokumentirani digitalnom kamerom. Opseg dokumentiranja i fotodokumentiranja prilagođen je značaju te stupnju i složenosti oštećenja konzerviranog i restauriranog gradiva.

HDA je u protekloj godini izuzetno posvećeno sudjelovao u projektu *Digitalizacija kulturne baštine: e-Kultura* (DKB), te je u svrhu obrade, izrade metapodataka, digitalizacije te agregiranja snimaka za javnu objavu. Više je djelatnika sudjelovalo u testiranju i korištenju platforme / sustava Goobi (softver za podršku projektu DKB-a), u edukaciji za administratore sustava u Ericssonu kao i u edukaciji djelatnika drugih državnih arhiva. Nekoliko djelatnika su administratori sustava te neposredno prate digitalizaciju, rad s Goobi aplikacijom, pohranu u Središnjem sustavu, agregiranje i objavu na portalu e-Kultura. Radi pojačanoga opsega poslova HDA je angažirao i organizirao rad 23 studenta koji su u navedenim poslovima sudjelovali od ožujka do prosinca 2022., a konačan rezultat njihova te rada zaposlenika HDA je oko 1,5 milijun snimaka gradiva.

U okviru navedenoga projekta u 2022. se digitaliziralo gradivo iz sljedećih fondova i zbirki (priprema gradiva i metapodataka, snimanje gradiva, kontrola snimljenoga gradiva):

1. HR-HDA-25. Hrvatske plemićke obitelji i vlastelinstva
2. HR-HDA-69. Hrvatsko-slavonsko namjesništvo
3. HR-HDA-70. Namjesničko vijeće
4. HR-HDA-487. Ministarstvo oružanih snaga NDH. Matični listovi časnika, dočasnika i domobrana/vojničara
5. HR-HDA-879. Zbirka glagoljskih isprava
6. HR-HDA-79. Zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove. Pravila društava
7. HR-HDA-252. Ravnateljstvo ustaškog redarstva. Židovski odsjek
8. HR-HDA-259. Redarstvena oblast Zagreb
9. HR-HDA-890. Zbirka personalnih spisa državnih službenika. Personalije prosvjetnih radnika
10. HR-HDA-1076. PONOVA.
11. HR-HDA-1521. Hans Helm – policijski izaslanik pri Poslanstvu III. Reicha u Zagrebu
12. HR-HDA-1549. ZIG NDH
13. HR-HDA-1550. Zbirka dokumenata talijanskih okupacijskih vlasti

14. HR-HDA-2069. Poslanstvo Kraljevine Italije u Zagrebu
15. HR-HDA-280. Izvršno vijeće Sabora SRH. Zapisnici sjednica. Spisovodstvene evidencije
16. HR-HDA-1167. Ministarstvo poljoprivrede NRH. Odjel za agrarnu reformu i kolonizaciju. Odluke komisije za agrarnu reformu i kolonizaciju
17. HR-HDA-1616. Predsjedništvo SRH
18. HR-HDA-1652. Komisija za odlikovanja Predsjedništva SRH. Zapisnici sjednica Komisije
19. HR-HDA-306. Zemaljska komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača
20. HR-HDA-2117. Komisija za sakupljanje i zaštićivanje kulturnih spomenika i starina (KOMZA)
21. HR-HDA-367. Državni zavod za statistiku
22. HR-HDA-1353. Građanske stranke i društva
23. HR-HDA-1363. Politička situacija
24. HR-HDA-1361. Cenzura i zabrana tiska
25. HR-HDA-1220. SKH CK. D dokumentacija
26. HR-HDA-902. Kartografska zbirka.
27. HR-HDA-1011. Mile Budak
28. HR-HDA-1421. Arhiv mapa
29. HR-HDA-310. Komisija za odnose s vjerskim zajednicama Izvršnog vijeća Sabora Socijalističke Republike Hrvatske
30. HR-HDA-746. Obitelj Maršić
31. HR-HDA-1422. Fond fotografija Agencije za fotodokumentaciju
32. HR-HDA-1442. Zbirka fotografija Ivana Standla
33. HR-HDA-1448. Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji
34. HR-HDA-1450 Zbirka mikrofilmova gradiva iz inozemnih arhiva koje se odnosi na Hrvatsku
35. HR-HDA-1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a
36. HR-HDA-1561. SDS RSUP SRH
37. HR-HDA-1719. Zbirka fotografija iz Drugoga svjetskog rata
38. HR-HDA-1741. Ured Predsjednika RH Franje Tuđmana
39. HR-HDA-2009. Zbirka fotoalbuma
40. HR-HDA-2018. Zbirka fotografija iz hrvatskih fotografskih ateljea 19. i 20. stoljeća
41. Knjige iz Knjižnice HDA (*Stenografički zapisnici sabora kralj. Hrvatske, Slavonije i Dalmacije*).

Osim samoga snimanja, obrezivanjem i poravnavanjem ukupno je obrađeno 69 220 snimaka. Obrađeno je 19 502 snimaka iz fonda *Redarstvena oblast za grad Zagreb (HR-HDA-259)*, 5131 snimka iz *Zbirke gradiva talijanskih okupacijskih vlasti (HR-HDA-1550)*, 1104 snimke iz fonda *Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju – katastarsko gradivo (HR-HDA-1421)* te 40 978 snimaka *Arhiva obitelji Brlić* iz DA u Slavonskome Brodu (ZM50) i 2505 snimaka *Archivio storico „De propagande fide“* iz Vatikana (ZM67A). Za sve snimke iz *Zbirke zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a (HR-HDA-1549)* izrađeni su derivati u JPEG formatu pri čemu je obrađeno 30 508 snimaka.

Softverom za optičko prepoznavanje znakova (OCR) obrađeno je 47 335 snimaka. Obrada je primijenjena na 11 127 snimaka iz fonda *Redarstvena oblast za grad Zagreb (HR-HDA-259)*, 35 814 snimaka iz fonda *Izvršno vijeće Sabora Socijalističke Republike Hrvatske (HR-HDA-280)* te 394 snimke iz fonda *Komisija za odnose s vjerskim zajednicama Izvršnog vijeća Sabora Socijalističke Republike Hrvatske (HR-HDA-310)*.

Tijekom izvještajnoga razdoblja digitalizirano je i restauriran i filmsko gradivo: dva dugometražna i dva kratkometražna filma Vatroslava Mimice iz nacionalne filmske zbirke Republike Hrvatske programskim sredstvima HAVC-a „Zaštita i restauracija AV baštine RH“. Nastavljena je i suradnja s Ustanovom Zagreb film na projektu restauracije 31 naslova iz

produkcije Zagreb filma i Hrvatskim filmskim savezom na pripremi gradiva za postupke zaštite i restauracije 5 filmova iz produkcije Hrvatskoga filmskog saveza.

Ukupno je u projektima restauracije digitalnim postupcima u 2022. godini zaštićeno 40 filmskih djela, a digitalizacijom u redovnome radnom procesu Odjela još 75 filmskih djela iz nacionalne filmske zbirke.

Prošle je godine objavljen i *Katalog restauriranih filmova digitalnim postupkom 2008. - 2020.* (urednici Mladen Burić i Dinko Majcen), koji je svojevrstan sažetak rada odjela Hrvatske kinoteke na restauriranim filmovima i jedinstveno mjesto koje sažima sve potrebne podatke o filmskim djelima koja su na taj način trajno očuvana. Nakon više od dva desetljeća rada na digitalizaciji i restauraciji digitalnim postupkom filmskoga gradiva, u Hrvatskoj se kinoteci nalazi 291 naslov filmskih djela koja su prošla kroz zahtjevan proces migracije u digitalni oblik.

5. Sposobnosti i kompetencije

Ključni čimbenik u ostvarenju zadaća arhiva jesu sposobnosti, kompetencije i motiviranost zaposlenika i suradnika. Zaposlenicima nastojimo osigurati uvjete da uz rad usavršavaju svoje vještine, osobito da razviju kompetencije važne za rad u digitalnom okruženju. Nastojimo razvijati radno okruženje koje potiče na suradnju, inicijativu i kreativnost u obavljanju posla, vodeći računa o učinkovitosti i racionalnosti radnih procesa, pravila i sustava koji ih podupiru. Ostvarili smo sljedeće:

Matični poslovi arhivske službe

Hrvatski državni arhiv vodi središnje evidencije arhivske službe u RH. Kao administratori sustava, djelatnici Arhiva pružali su stručnu pomoć državnim arhivima u radu u trenutno postojećem arhivskom informacijskom sustavu kao i uključivanju stvaratelja/posjednika gradiva iz njihove nadležnosti.

U sustavu su obavljani sljedeći poslovi: registracija novih korisnika (5), savjetodavna pomoć telefonom (40) i elektroničkom poštom (83), te je pružanje pomoći radi uklanjanja poteškoća u korištenju sustava. Na zahtjev korisnika izvršene u izmjene statusa zapisa nižih jedinica fonda HR-HDA-1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju (2593 zapisa), HR-DAVŽ-SCKC-62. NOO Drnje (125 zapisa), HR-DARI-1361. Mjesna zajednica Omišalj te zapisa stvaratelja, obavijesnoga pomagala i fonda HR-HDA-1360. Kotarska komisija za agrarnu reformu i kolonizaciju. Jedan je zapis deaktiviran.

Ažurirana je Evidencija zaposlenih u državnim arhivima sa stanjem na 31.12.2022.

Prikupljena je i evidentirana dokumentacija o radu područnih državnih arhiva: izvješće o radu (19), program rada (15), primopredaja gradiva (56), obavijesna pomagala (57). Tehnički su uređena 24 obavijesna pomagala te je nastavljena revizija dokumentacije državnih arhiva u RH te je ona obavljena za DA u Splitu.

Arhiv je kroz Nacionalnu arhivsku savjetodavnu službu kreirao i pripremao različite programe edukacija za zaposlene u državnim arhivima te su organizirane su i održane: 2 radionice *Preuzimanje arhivskoga gradiva s posebnim osvrtom na pripadajuću dokumentaciju* (26. travnja i 2. lipnja); *Edukacija za pristupnike stručnom ispitu iz arhivske struke* (9.-11. svibnja); *Jednodnevni sastanak konzervatora i restauratora državnih arhiva*.

HDA pruža stručnu i administrativnu podršku stručnim povjerenstvima Hrvatskoga arhivskog vijeća, koja djeluju na razini arhivske službe. Povjerenstvo za polaganje stručnih ispita u arhivskoj struci održalo je 2 ispitna roka kojem je pristupilo 19 kandidata, te obavljalo konzultantski rad s obveznicima stručnih ispita, razmatralo prijavljene teme i obavilo pregled stručnih i praktičnih radova. Stručno povjerenstvo za dodjelu viših stručnih zvanja u arhivskoj struci obradilo je 19 zahtjeva za dodjelu viših zvanja. Povjerenstvo za ispite o stručnoj osposobljenosti djelatnika na poslovima upravljanja dokumentarnim i arhivskim gradivom izvan arhiva, u izvještajnom je razdoblju održalo 8 ispitnih rokova. Pristupilo je 293 kandidata, a ispit je položilo njih 261.

Povećanje stručnih i organizacijskih sposobnosti Arhiva i osiguranje dostupnosti resursa iz više izvora

HDA je član Međunarodnoga arhivskog vijeća (ICA), Međunarodnoga udruženja filmskih arhiva (FIAF) i Europskoga udruženja filmskih arhiva (ACE), a u 2022. nastavljena je redovita suradnja s konzorcijem ICARUS, potom s Forumom slavenskih kultura, te drugim međunarodnim tijelima i udruženjima. Na području međunarodne suradnje nastavljena je

bilateralna suradnja s nacionalnim arhivima i arhivskim ustanovama i udrugama iz država u okruženju.

Također je ostvarena suradnja s većim brojem ustanova i društava na izvršenju zajedničkih programa ili pojedinih aktivnosti drugih ustanova koje su vezane uz arhivsku djelatnost. Stručni su djelatnici HDA tijekom godine sudjelovali i u radu različitih stručnih tijela i povjerenstava drugih ustanova: Predsjedništvo Hrvatskoga arhivističkoga društva, Predsjedništvo Hrvatskoga kartografskog društva, Upravni odbor Društva za hrvatsku povjesnicu, Programsko-znanstveni odbor Seminara AKM, Povjerenstvo za istraživanje, uređenje i održavanje vojnih groblja, groblja žrtava Drugog svjetskog rata i groblja poslijeratnog razdoblja, Povjerenstvo Ministarstva branitelja za provedbu projekta digitalizacije arhivske dokumentacije iz Domovinskoga rata, Savjet Škole medijske kulture, Hrvatsko audiovizualno vijeće i dr.

Djelatnici Arhiva su tijekom godine kao slušači ili izlagači sudjelovali na 30-ak seminara, predavanja, tečajeva, okruglih stolova i drugih stručnih i znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu, vezano uz arhivsku i srodne djelatnosti, te administrativnu i tehničku podršku radnim procesima Arhiva.

Administrativna i tehnička podrška radnih procesa i sustava Arhiva

U 2022. je održano 8 sjednica Poslovnoga kolegija.

Pojedini poslovi obavljali su se u okviru desetak stalnih stručnih povjerenstava, odbora i uredništava: Povjerenstvo za odabiranje i izlučivanje arhivskog i dokumentarnog gradiva izvan arhiva i u HDA, Povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za arhivsko gradivo, Povjerenstvo za preuzimanje javnog i privatnog arhivskog gradiva, Knjižnični odbor, Uredništvo web stranice i Facebooka HDA, uredništava časopisa *Arhivski vjesnik* i *Fontes – Izvori za hrvatsku povijest*, Povjerenstvo za razmatranje prihvatljivosti jednokratnog iznajmljivanja prostora, Odbor za zaštitu na radu.

Kroz godinu je djelovalo i Radničko vijeće, a poslovne aktivnosti provodile su i osobe s posebnim ovlaštenjima: službenik za informiranje; službenik za zaštitu osobnih podataka; ovlaštenik za nadzor nad prikupljanjem, obradom, korištenjem i dostavom trećim osobama osobnih podataka radnika; povjerenik za etiku; osoba zadužena za nepravilnosti; savjetnik za informacijsku sigurnost; osoba za promicanje ravnopravnosti spolova; osoba ovlaštena za primanje i rješavanje pritužbi vezanih uz zaštitu dostojanstva zaposlenika; sindikalni povjerenik; povjerenik radnika HDA za zaštitu na radu; povjerenik za otpad u HDA.

Redovito su prikupljeni i obrađivani podatci o sudjelovanju djelatnika HDA na stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. Obavljani su zadatci u vezi s planiranjem rada i izvještavanjem o radu, koordiniranjem posebnih programa i projekata, te su po potrebi održavani radni sastanci pojedinih stručnih grupa, odjela i odsjeka.

Kroz rad Odjela općih i računovodstvenih poslova redovito su obavljani svi pravni, financijsko-knjigovodstveni, kadrovski, administrativni, materijalni i tehnički poslovi prema važećim zakonskim propisima i prema potrebama HDA.

Također su obavljani svi poslovi uredskoga poslovanja HDA u cjelini, a protekle je godine nabavljen i novi softver za glavne i pomoćne uredske evidencije, usklađen sa zahtjevima važeće Uredbe o uredskome poslovanju. Provedeni su svi planirani otvoreni postupci javne nabave i postupci jednostavne nabave. Praćeno je stanje objekata, instalacija i opreme, organizirani potrebni popravci i radovi, provedena sva ispitivanja i servisi na svim lokacijama

koje je Arhiv dužan provesti prema zakonskim propisima, te obavljene radnje potrebne za održavanje okoliša i zelenih površina oko objekata Arhiva.

U segmentu održavanja i poboljšanja IT infrastrukture obavljane su sve redovite aktivnosti kojima je cilj osigurati raspoloživost resursa i usklađenost IT sustava s potrebama ustanove: obavljena je zamjena središnjeg e-mail poslužitelja, obavljena nadogradnja središnjeg vatrozida, nabavljeno je 70 komada licenci za novi Office paket (verzija 2016 ili novija), održavano je središnje antivirusno rješenje pod čime se podrazumijeva otklanjanje tekućih problema i održavanje Web Appliance uređaja, nadzor i regulaciju pristupa internetskim sadržajima, podešavanje dozvola i kontrola pristupa na mrežno dijeljenim prostorima, održavanje programskih rješenja koje se odnosi na dopune i održavanje postojećih aplikacija: *Gradivo i korisnici*, *Codex*, *Urudžbeni zapisnik*, *Adresar*, *Kartografska zbirka*, *Baza filmskoga gradiva*, *Matične knjige za korisnike*.

Djelatnici Odsjeka aktivno su sudjelovali u organizaciji sastanaka i stručnih konzultacija iz područja pretvorbe gradiva te postupka provjere sukladnosti. Obavljeno je 35 sastanaka na kojima su pored stručnog savjetovanja rješavani i svi pojedinačni problemi predstavnika evidentiranih stvaratelja i privatnih tvrtki iz područja pretvorbe gradiva i postupaka provjere sukladnosti. Spomenute upute davane su i telefonskim i elektroničkim putem.

Tijekom 2022., nakon provjere sukladnosti, pravila, tehnologije i postupaka pretvorbe i čuvanja gradiva izdane su četiri potvrde o sukladnosti (REGOS, Ministarstvo graditeljstva, JANAf, Zagrebačka banka).

KLASA: 001-01/23-02/04

URBROJ: 565-01/2-23-1

Zagreb, 22 ožujka 2023.

IZVJESTITELJ:

Dr. sc. Dinko Čutura, ravnatelj

ZAGREB
Marulićev trg 21
2

Doneseno na 2. (sjednici Upravnoga vijeća Hrvatskog državnog arhiva dana 17. srpnja 2023. godine.

PREDSJEDNIK
UPRAVNOG VIJEĆA
HRVATSKOG DRŽAVNOG ARHIVA:

Dr. sc. Dražen Kušen